

10. oktober 2013

EM 2013/106
Kim Kielsen

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Inatsisartut med virkning fra EM 13 tiltræder at "Nul-tolerancen" overfor brydning af uran og andre radioaktive stoffer ophører.
(Naalakkersuisoq for Erhverv og Råstoffer)

Naalakkersuisut har fremsendt et beslutningsforslag til Inatsisartut om ophævelse af 0-tolerancen inden for uran og andre radioaktive råstoffer, hvilket Siumut og Partii Inuit ser frem til at debattere.

Allerede da Inatsisartut 1. behandlede finanslovsforslaget blev der her taget "hul" på ophævelse af 0-tolerancen hvorunder partierne markerede kraftigt deres holdninger på denne front, ligesom det var værd at bemærke, at Inatsisartut var delt i 2 lejre – nogle var for, andre imod brydning af uran og andre radioaktive råstoffer – begrundelserne som for de flestes tilfælde var miljøhensyn, økonomi, sundhedsfare hvilket var helt forståeligt når man taler om minedrift. Disse problemstillinger er stort set gældende for alle mineprojekter.

På baggrund af en politisk debat både i Danmark og Grønland i 1980-erne omkring indførelse af atomkraft, blev der i 1986 vedtaget et beslutningsforslag i folketinget om stop for anlæggelse af atomkraftværker i Danmark. Senere i 1988 blev der efter drøftelser i Fællesrådet for mineralske råstoffer i Grønland truffet en principbeslutning om ikke at udstede tilladelse til uranefterforskning og udnyttelse i Grønland.

Siden har der ikke været gennemført en systematisk, kommerciel begrundet efterforskning af uran i vort land. Beslutningen om en "nul-tolerance" er således ikke fremkommet på baggrund af en direkte beslutning herom i Landstinget/Inatsisartut.

Det er derfor en smule overraskende, nyligt at blive mødt med en argumentation om at Naalakkersuisuts beslutningsforslag om at ophæve "nultolerancen" fremstår udemokratisk. Koalitionen ønsker jo netop med dette beslutningsforslag, at denne problemstilling vurderes på ny af en demokratisk valgt parlamentarisk forsamling. Det er værd at huske på, at den første beslutning om en "Nul-tolerance" blev politisk aftalt i Fællesrådet. Man kan spørge om følgende:

Fremstår den daværende beslutning i Fællesrådet, der blev taget for 25 år siden, så meget mere demokratisk funderet end den beslutning, som Inatsisartut måtte vælge at tage i dag?

Uranefterforskningen som blev foretaget primært af Staten i perioden 1955 – 1986. Hvor det meste foregik i Vest- og Sydgrønland, hvor man efter fund på Kvanefjeldet rettede fokus på denne forekomst. Og når man i dag taler om uranforekomster og andre radioaktive

råstoffer i Grønland føres debatten med det samme på Kvanefjeldet ved Narsaq, På trods af, at der er flere andre kendte forekomster i Grønland.

Men det er ikke Kvanefjeldet, eller andre mineprojekter, Inatsisartut skal tale om i dag. Det fremsendte beslutningsforslag om ophævelse af 0-tolerancen retter sig mod alle forekomster af mineraler som indeholder større eller mindre mængde uran eller for den sags skyld andre grundstoffer med radioaktivt indhold.

Beslutningsforslaget, drejer sig heller ikke om grænseværdier eller om der skal gives tilladelser til produktion af uran som biprodukt/restprodukt eller for den sags skyld som et hovedprodukt.

Beslutningsforslaget drejer sig ene og alene om en principiel beslutning om at ophæve en tidligere politisk bestemt beslutning om en "nul-tolerance" overfor udvinding af uran eller andre radioaktive mineraler – og mere er der ikke i den.

En ophævelse af denne "politiske princip beslutning" er på ingen måde ensbetydende med, at der hermed automatisk gives tilladelse til mineprojekter, hvori der i varierende grad kan indgå en udnyttelse af radioaktive mineraler. Der er derfor ingen automatiktilladelser til udvinding samt efterforskning forbundet med eller indeholdt i den beslutning, vi skal tage i dag.

Nul-tolerancen var i sin tid en politisk beslutning taget på baggrund af den situation, der var gældende på denne tid. Grønland står nu i en væsentlig anderledes situation i dag i forhold til, hvad der var af grundlag tilbage i 80'erne.

Der vil og vi skal altid være tale om en konkret vurdering af et mineprojekt – og om dette projekt er sikkert i forhold til miljø, sundhed og det omgivende samfund. Opfylder et projekt ikke disse sikkerhedskrav, vil projektet ikke blive realiseret.

Inatsisartut har siden 1998 tilsluttet sig flere mineralstrategier for at få belyst hvilke værdier vores undergrund rummer, men på grund af 0-tolerancen har man ikke kunnet efterforske efter uran eller andre grundstoffer som indeholdt radioaktive elementer. Men det daværende Landsstyre tog allerede denne problemstilling op i 2007, i en debat om uran Landsstinget, hvilket førte til borgermøder om emnet i flere byer.

I 2009 hvor Selvstyret blev indført, fik Grønland mulighed for at kunne forhandle sig til retten til undergrunden. Dette var samtidig det første område, som blev hjemtaget af et enigt Inatsisartut under EM2009 udmøntet via Inatsisartutlov nr. 7. af 07. december 2009 – om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor -, som i daglig tale kaldes "Råstofloven", hvorefter Grønland den 1. januar 2010 fik ejendomsretten til undergrunden. Før den tid tilhørte undergrunden og dens ressourcer den danske Stat.

Vores Råstoflov som trådte i kraft den 1. januar 2010, skelner ikke mellem uran, radioaktive stoffer og andre mineraler, men man har politisk bestemt, at det ikke er tilladt at efterforske efter uran eller andre radioaktive stoffer, hvilket utvetydig fremgår i de efterforskningslicenser, som tildeles mineralefterforskningsselskaberne.

I Råstofloven fremgår det klart, at der skal tages hensyn til miljø, sundhed, sikkerhed og samtidig skal de samfundsmæssige aspekter belyses. Det skal samtidig bemærkes, at der kan stilles yderligere krav i henhold til lovgivningen.

Der er også klare regler inden for myndighedsbehandlingen, ligesom det er det til den enhver tid siddende Naalakkersuisut, som tager den endelige beslutning om et mineprojekt skal tildeles en udnyttelsestilladelse, hvor der forinden vil foreligge årslange miljøundersøgelser, monitoringer, rapporter mv. som skal dokumentere, at projektet kan ske efter Råstoflovens retningslinjer.

Hvis der er et flertal for, at nul-tolerancen bliver ophævet, stiller Siumut og Partii Inuit krav om, at Naalakkersuisut skal tiltræde diverse konventioner, lovgivninger samt retningslinjer som det Internationale Atom Agentur eller for den sags skyld EuroAtom eller andre internationale traktater påkræver udover dem vi allerede har tiltrådt, således at der vil være klare og faste rammer for, eksempelvis hvorledes brydning, håndtering, transport og handel skal foregå.

Siumut og Partii Inuit er ligeledes udmærket bekendt med, at der vil være store ressourcer og forpligtigelser forbundet med kontrol og andre relevante funktioner i forbindelse med en eventuel accept af et mineprojekt indeholdende uran eller andre radioaktive stoffer. Men Siumut og Partii Inuit ser samtidig muligheder for, at løse disse problemer både sammen med Staten og andre veletablerede demokratiske regeringer som har minedrift indeholdende uran eller andre radioaktive stoffer.

Siumut gik i sin tid ind for indførelse af "nul-tolerancen" men kan konstatere, at tiden nu er moden til at ophæve denne politiske beslutning som man tog for 25 år siden. Andre vil mene det modsatte, men Siumut og Partii Inuit ønsker, at vide hvad vores undergrund har af ubenyttede mineraler også selvom de indeholder mere eller mindre uran eller andre radioaktive stoffer.

Som vi gentagende gange har nævnt, er en ophævelse af nul-tolerancen inden for uran og andre radioaktive grundstoffer ikke ensbetydende med, at et mineselskab - i forbindelse med en ansøgning - straks får en efterforsknings og udnyttelsestilladelse stukket i hånden, der er og vil være ufravigelige krav som skal opfyldes i henhold til råstoflovens bestemmelser. Det skal som tidligere nævnt forventes, at der vil være yderligere skærpede krav ved efterforskning efter uranholdige- og radioaktive mineraler.

Skræmmekampagner om, at Siumut vil stå i front med at ødelægge Sydgrønland der er en særdeles vigtig kilde for vores egen kødforsyning og landbrug, hvis man åbner op for et mineprojekt på Kvanefjeldet – er usand og usaglig ligesom den ikke hører til i denne debat, vi har i dag.

Der er også sagt, at det vil gå ud over fiskerierhvervet, befolkningens sundhed og sikkerhed, hvor vi fra Siumut og Partii Inuit igen skal minde om, at et hvert mineprojekt foretages i henhold til Råstoflovens § 1, stk. 2 bestemmelser hvor det klart står:

"Ved Inatsisartutloven tilstræbes, at aktiviteter omfattende af loven udføres forsvarligt med hensyn til sikkerhed, sundhed, miljø, ressourceudnyttelse og samfundsmæssig bæredygtighed samt hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med, under tilsvarende forhold, anerkendt god international praksis."

Hvordan kan man tro, at Siumut og Partii Inuit på nogen måde vil risikere, at spolere vort lands miljø og vores befolknings sundhed og ikke vil tage højde for og undersøge hvilke konsekvenser et hvilket som helst mineprojekt eller anden aktivitet vil have af påvirkninger.

Der vil ikke blive igangsat mineprojekter, der er til fare for, miljøet, befolkningen eller de medarbejdere, der skal have deres levebrød ved at arbejde i en mine.

Vores økonomi er baseret på de levende ressourcer og det skal forsat være en af de bærende søjler inden for økonomien i Grønland. Siumut og Partii Inuit har tillid til, at et hvilket som helst råstofprojekt som der gives tilladelse til, helt og fuldt efterlever de krav og retningslinjer som det demokratiske valgte parlament har udstukket i råstofloven.

Det er fra oppositionens side blevet fremført, at der forsat mangler borgerinddragelse og oplysning før Inatsisartut kan træffe en principbeslutning om ophævelse af nultolerancen. Oppositionen kunne passende i den sammenhæng fortælle hvor megen oplysning og borgerinddragelse, der mangler.

Skal der afholdes borgermøder i hver eneste by eller bygd før inatsisartut tør træffe en principbeslutning? Hvor mange oplysningshæfter skal der udgives yderligere før oppositionen er tilfreds? Hvor mange rapporter skal der udgives yderligere før Inatsisartut efter oppositionens mening er i stand til at træffe en principbeslutning?

I Siumut og Partii Inuit mener vi, at vi nu er nået dertil, hvor vi medlemmer af Inatsisartut skal vise det ansvar, vi er blevet pålagt i kraft af vores valg til Inatsisartut, ved at træffe den nødvendige principelle politiske beslutning. Det er dog trods alt Inatsisartut der alt andet lige bør formodes at have den størst mulige baggrundsviden og indsigt til at træffe en sådan beslutning.

Oppositionens strategi med at trække sagen i langdrag under henvisninger til manglende borgerinddragelse tangerer efterhånden ansvarsfraskrivelse og ansvarsforflygtigelse. Da vi ikke har et demokrati, som er indrettet på den måde at tingene klares med borgerens håndsoprækning i et forsamlingshus, forventer vælgerne af os – at vi har evnen og viljen til at træffe beslutningerne på deres vegne.

Siumut og Partii Inuit tilslutter sig på denne baggrund forslaget og indstiller det til vedtagelse i den foreliggende form.